

РЕШЕНИЕ

№ 21116

гр. София, 19.06.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 64 състав, в
публично заседание на 20.05.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калинка Илиева

при участието на секретаря Спасина Иванова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **5935** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството по делото е по чл. 226 АПК.

Образувано е въз основа на решение № 6901/5.6.2024 г., постановено по адм.д. № 3030/2024 г. на ВАС, с което е обезсилено решение №1327/28.2.2023 г. на АССГ, постановено по адм.д. № 6663/2019 г. и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав с указания за поправка на констатирани процесуални нарушения – указано е, че съдът следва да се произнесе по първоначално указаните в исковата молба основания.

На основание чл. 226, ал. 1 АПК производството по делото, при новото му разглеждане, започва от първото незаконосъобразно процесуално действие. На основание чл. 226, ал. 2 АПК при новото разглеждане на делото се допускат само писмени доказателства, които не са могли да бъдат известни на страната, както и доказателства за новооткрити или новонастъпили обстоятелства след първоначалното разглеждане на делото от първоинстанционния съд.

Жалбоподателят поддържа и пред настоящата инстанция подадената жалба. В писмените си бележки поддържа, че

Производството пред АССГ е по реда на чл.203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по искова молба от А. Т. Б. и П. Т. Б. срещу Българската народна банка. Искът е предявен на основание чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, вр. чл. 203 и сл. от АПК.

Претендира се обезщетение в размер на 283 177 лв., представляващо обезщетение за причинени имуществени вреди, изразяващи се в разликата между вложения депозит в КТБ АД (в несъстоятелност) и изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките гарантиран

депозит в размер на 196000 лв. и изплатената към датата на предявяване на иска от частичната сметка на масата на несъстоятелността сума от 38 888 лв., заедно със законната лихва върху главницата, считано от момента на увреждането 20.06.2014 г. до окончателното изплащане на претендираната сума.

Ищеците посочват, че вредите са претърпени от неправомерно бездействие на Българската народна банка, както и вследствие на неправомерни действия на Българската народна банка, описани в исковата молба.

Твърдят, че техният наследодател е сключил безсрочен рамков договор с Корпоративна търговска банка АД /н/ /КТБ/, въз основа на който са открити две банкови сметки в лв. и евро, при условията на преференциален безсрочен депозит, а банката се е задължила да заплаща годишна лихва. Съгласно Списъка на кредиторите са с признато вземане за сумата от 322 065,54 лв.

На 20.6.2014 г. банката е преустановила плащанията по сметките на вложителите. С решение № 138/6.11.2014 г. на УС на

БНБ е отнет лиценза на банката.

БНБ като надзорна институция твърди, че не е осъществявала задълженията си съгласно чл. 2, ал. 6 ЗБНБ – за ефективни действия, насочени към изпълнение на вменените ѝ законови правомощия; предоставяла е невярна информация; не е наложила изискване за ликвидност към КТБ, вкл. и по чл. 79вЗКИ, чл. 103а ЗКИ. Прави това една на 16.9.2014 г.

В този смисъл са и констатациите на одитен доклад на Сметната палата за дейността на надзора за периода 1.1.2012 г. – 31.12.2014 г.

От това ищецът е претърпял значителни вреди.

Ответникът – Българска народна банка в отговора си поддържа нередовността на исковата молба, оспорва допустимостта и основателността на исковата претенция. Твърди, че исковата молба е недопустима. Сочи, че няма незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, извършено при или по повод изпълнение на административна дейност. Действията по осъществяване на надзор са правни, а не фактически. Твърди, че не е основателен искът за имуществени вреди – както сочат самите ищци, цялото им вземане е включено в масата на несъстоятелността, като са извършвани плащания по него – 35 597,11 лв. и 27982,41 лв. от остатъка от сумата от 148 930,60 лв. Сочи също, че липсва пряка и непосредствена причинно-следствена връзка между твърдяното бездействие на БНБ и неуточнен от ищеца вредоносен резултат. Ответникът излага съображения, че липсва противоправно бездействие на БНБ. Прави възражение за изтекла погасителна давност по отношение на иска за присъждане на лихви за забава, тъй като ищецът претендира такава за период от 20.6.2014г., а е завел иска си едва на 17.06.2019г.

В последните писмени бележки се позовава на решение на СЕС по дело С-501/18, вкл. и т. 1 от диспозитива.

Цитира и решение на ВАС, постановено по адм.д. № 12515/2021 г., приемащо, че не може да се претендират вреди над законово гарантирания минимум доколкото вложителите в банка носят риск за начина, по който инвестират парите си.

БНБ не е имала правомощия по цитираните в исковата молба норми, защото те не са съществували към процесния период, за който се твърди бездействие.

Допълнително са изплатени сумите от 16 448,70 лв. и 1751,95 лв., поради което и не са налице вреди.

Не е налице причинна връзка. Приема се, че изпадането на КТБ АД в несъстоятелност се дължи на действия на ръководството на банката, а не на БНБ.

Представителят на СГП изразява становището за неоснователност на исковите и моли да се

отхвърлят.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-ГРАД след като обсъди доводите на страните и прецени представените по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

По допустимостта на исковете съдът намира, Съдът приема, че БНБ е надлежен ответник в производството по обезщетяване на вреди по реда на ЗОДОВ, макар, че БНБ не е административен орган по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на АПК, тя е държавен орган, а принципът за отговорност на държавите членки е валиден във всеки случай, когато държава членка наруши правото на ЕС, независимо от това кой е държавният орган, чието действие или бездействие е в основата на неизпълнението на задължението. Съгласно т. 2 от ТП № 2/2014 от 19.05.2015 г. на ОС на Гражданската колегия на ВКС и Първа и Втора колегии на ВАС, разграничителният критерий за приложимия правен ред (ЗОДОВ или чл. 45-49 от ЗЗД) при претенции за вреди от дейност на органи, които не са част от изпълнителната власт, е основния характер на дейността на органа, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. Когато вредите са причинени при или повод изпълнение на административна дейност, компетентни са административните съдилища. Без съмнение БНБ е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите – чл. 2, ал. 6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, пар. 1, т. 40 от Регламент (ЕС)№ 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013г., а възложеното в чл. 13 и чл. 36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, т. к. разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките, а отношенията по повод надзора с частноправните субекти, клиенти на тези банки, не са равнопоставени – в този смисъл Определение №18/07.04.2017г. по дело № 15/2017 г. на смесен петчленен състав на ВКС и ВАС.

Нормата на чл. 204, вр. чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ поставя изискване за предварителна отмяна на акта, от който се претендират вреди, но от друга страна от т. 143 и т. 146 от решението на СЕС по дело С-571/16 следва, че макар само по себе си това изискване да не противоречи на принципа на ефективност, такова задължение може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, причинени от нарушение на правото на Съюза, ако на практика няма възможност за такава отмяна. Както е посочено в т. 142 от решението и в т. 77 от решението на СЕС по делото С-429/09, би било в разрез с принципа на ефективност да се изисква от увредените лица всеки път да използват всички правни способи за защита, с които разполагат, при положение че това би било прекомерно трудно или не е разумно да се изисква от тях.

В конкретния случай, този стандарт се преценява от съда като изпълнен, тъй като при действащото към 2014г. законодателство и константната съдебната практика на ВАС, ищецът не би имал ефективен способ за защита. При липсата на такава процесуална възможност и след като според действащото към момента законодателство актът, с който се отнема лиценз на банката е актът по чл. 1 пар.3, буква i) от Директивата, на вложителите не може да се противопостави изискване, като това по чл. 204, ал. 1 от АПК – за предварителна отмяна на акта, тъй като това би било в нарушение на принципа на ефективност. Поради изложеното искът е допустим.

От фактическа страна.

Съгласно представеното банково удостоверение по двете банкови сметки на Б., на 06.11.2014г. е изпратена информация до ФГВБ, за сумата, подлежаща на изплащане в общ размер на 196 000 лв.

Вземания в размер на 148 930, 60 лв. и 173 134, 94 лв. са включени под съответните номера в списъка на приетите от синдика вземания. Прието е вземане под номер 7440 в размер на 173134, 94 лв. в списъка на приетите от синдика вземания по реда на чл.94, ал.1, т.7 от ЗБН.

С решение № 73 от 20.06.2014г. на Управителния съвет на БНБ във връзка със спиране на плащанията към клиенти, настъпило в резултат на масирано теглене на средства и писма изх. №№ 4098 и 4099/ 20.06.2014г. на изпълнителните директори на КТБ на основание чл.115, ал.1 и ал.2, т.2 и 3, чл.116, ал.1 и ал.2, т.2, 3 6 и 7 вр. чл.103, ал.2, т.24 от Закона за кредитните институции и чл.16, т.16 от Закона за Българската народна банка КТБ е поставена под специален надзор поради опасност от неплатежоспособност за срок от 3 месеца, като са назначени квестори, спряно е изпълнението на всички задължения от банката, ограничена е нейната дейност, като ѝ е забранено да извършва всички дейности съгласно банковия ѝ лиценз, отстранени са от длъжност членовете на Управителния и Надзорния съвет и са лишени от право на глас акционерите, притежаващи пряко или косвено повече от 10 на сто от акциите с право на глас.

На 25.06.2014г. е възложена проверка на активите на КТБ, извършена съвместно от „ДЕЛОЙТ ОДИТ“ ООД, „ЪРНСТ ЕНД ЯНГ ОДИТ“ ООД и „АФА“ ООД за срок от 10 дни с цел да се даде оценка на състоянието и качеството на 95,4 % от кредитния и на 99,1 % от инвестиционния портфейл на КТБ.

На 30.06.2014г. УС на БНБ приема решение да бъдат намалени лихвените проценти по депозитите на КТБ.

На 11.07.2014г. БНБ оповестява публично резултатите от одита.

С решение № 94/ 31.07.2014г. на УС на БНБ е приет доклад за текущо състояние на КТБ, внесен от квесторите на банката на основание чл.121 ЗКИ. Със същото решение на квесторите на банката е възложено да сключат допълнителни договори с „ДЕЛОЙТ ОДИТ“ ООД, „ЪРНСТ ЕНД ЯНГ ОДИТ“ ООД и „АФА“ ООД за цялостна оценка на активите на КТБ, която да бъде извършена в срок до 20.10.2014г., като са дадени и задължителни предписания за подготовка на кредитните досиета за целите на одиторската проверка, сключване на договор за правна помощ по прегледа на обезпеченията като част от процеса на подготовка на кредитните досиета и др.

С решение № 114/ 16.09.2014г. УС на БНБ, като взел предвид, че банката продължава да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори /към м.09.2014г. те са в размер общо на 6 227521 хил. лв./ на основание чл.115, ал.1, т.2 и ал.3 и чл.116, ал.1 вр. чл.103, ал.2, т.24 ЗКИ и чл.16, т.16 ЗБНБ е удължил до 20.11.2014г. срока, за който КТБ е поставена под специален надзор, като до цитираната дата се прилагат и мерките по т.2-7 от Решение № 73/ 20.06.2014г. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ на квесторите на КТБ е указано най-късно до 20.10.2014г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на КТБ, извършена от трите одиторски дружества.

На 17.10.2014г. Европейският банков орган в Препоръка № ЕВА/REC/2014/02 коментира, че БНБ е нарушила правото на ЕС и дава препоръка да се гарантира достъпът на вложителите в КТБ до гарантираните размери.

На 20.10.2014г. квесторите на КТБ внасят в БНБ докладите на одитните компании, които в периода 05.08.-20.10.2014г. са извършили анализ и оценка на основни балансови позиции и издадени банкови гаранции от КТБ. Заключениеето на одиторските компании е за необходимост от обезценки на активи на КТБ в общ размер на 4222 млн. лв.

Едновременно с назначаването на преглед на активите на БНБ, в периода 04.07.2014г.-14.10.2014г. е извършена и проверка на място от екип инспектори от управление „Банков надзор“ на БНБ, протекла на 3 етапа: първи – установяване пълнотата на кредитните досиета; втори - оценка на администрирането на кредитните досиета и трети – проследяване на паричните потоци, свързани

с усвояването на средствата по тях и обслужването им; вероятната свързаност на кредитополучателите от кредитния портфейл на банката; произхода на средствата за увеличението на акционерния капитал и емисията на други капиталови инструменти, включени в капитала на институцията.

На 25.09.2014г. Европейската комисия открива процедура за нарушение срещу Република България за неправилното транспониране на член 1, параграф 3 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19/ЕО

С решение № 133/ 21.10.2014г. на УС на БНБ са приети докладите за анализ и оценка на активите на КТБ, извършени от трите одиторски компании. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ на квесторите на КТБ е указано в срок до 31.10.2014г. да предприемат необходимите действия съгласно Международните стандарти за финансова отчетност за осчетоводяване в баланса на банката на резултатите от оценката и анализа на активите на КТБ.

На 27.10.2014г. в Народното събрание на Република България е внесен доклад „Събитията и предприетите действия, свързани с КТБ АД и ТБ В. ЕАД от името на УС на БНБ, съдържащ детайлна информация за събитията и за всички предприети действия и взети решения от БНБ от 20.06.2014г. до датата на доклада.

На 04.11.2014г. в изпълнение на Решение № 133 на УС на БНБ квесторите на КТБ са внесли в БНБ финансови и надзорни отчети на КТБ към 30.09.2014г., въз основа на които УС на БНБ установява отрицателна стойност на собствения капитал на КТБ в размер на минус 3 745 313 хил лв, определен според Регламент /ЕС/ № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници, както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно цитирания Регламент и в резултат

С Решение № 138 от 06.11.2014г. с протокол № 27 от 06.11.2014г. на УС на БНБ е отнет издаденият лиценз за банкова дейност на КТБ.

С Решение № 61/ 18.11.2014г. Управителният съвет на ФГВБ приема проекта на тристранния договор между ФГВБ, квесторите на КТБ и обслужващите банки и определя 04.12.2014г. за начална дата на изплащане на гарантираните влогове в КТБ с отнет лиценз.

С Решение № 664/22.04.2015 г. на Софийски градски съд /СГС/ по т. д. № 7549/ 2014г. е обявена неплатежоспособността на КТБ с начална дата 06.11.2014г. С решение № 1443/03.07.2015 г. по т. д. № 2216/2015 г., Софийският апелативен съд е отменено Решение № 664/22.04.2015 г. на СГС в частта, относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за начална дата 20.06.2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на КТБ не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30.09.2014 г., а е било факт преди този момент. Решенията са достъпни на интернет сайта на ВСС.

От правна страна съдът намира следното:

В т.53-57 от решението на СЕС по преюдициално дело C-501/18 е прието, че задължение на държавата е да уреди схеми за гарантиране на депозити с минимално равнище на покритие от 100 000 EUR за всеки вложител, като това изплащане следва да стане в рамките на 20 работни дни от датата, когато компетентните органи са установили неналичността на депозита. Изрично е посочено в решението, че Директива 94/19 не може да доведе до отговорност на държавите членки или техните компетентни органи по отношение на вложителите, ако те са осигурили официалното въвеждане и признаване на една или повече схеми за гарантиране на депозитите или на самите кредитни институции и са осигурили компенсирането или защита на вложителите съгласно условията, предписани от посочената директива, която не дава на вложителите права по

силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните органи.

В подкрепа на горепосочените доводи е и разпоредбата на чл.79, ал.9 ЗКИ, съгласно която БНБ, нейните органи и оправомощените от тях лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните си функции, освен ако са действали умишлено.

Неоснователни са твърденията на ищеца, че вредите са настъпили в резултат от незаконосъобразни фактически действия и бездействия на БНБ като надзорен орган по чл.2, ал. 6 от ЗБНБ, чл.103а във връзка с чл. 79в от ЗКИ и чл. 23, т. 1 от Регламент (ЕС) №1093/2010 и Регламент (ЕС) № 575/2013. В посочената хипотеза, когато вредите са настъпили от незаконосъобразни фактически действия и бездействия на ответника, контролът за законосъобразност на тези действия/бездействия е допустим в исковото производство по реда на чл. 204, ал. 4 от АПК. В този смисъл е и решението на СЕС по дело 501/18. Както бе посочено, БНБ може да е надлежен ответник по чл. 205 от АПК по иск по ЗОДОВ, тъй като в трайната съдебна практика е прието, че регулаторните и надзорните функции представляват административна дейност по смисъла на чл.1, ал. 1 от ЗОДОВ.

Съгласно чл.1, ал. 1 ЗОДОВ правото на обезщетение възниква, когато са претърпени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи или длъжностни лица на държавата или общината при или по повод изпълнение на административна дейност. Отговорността по ЗОДОВ се отличава от общата деликтна отговорност досежно деликвента, както и досежно спецификата на причинната връзка – вредите трябва да са причинени при или по повод упражняването на административна дейност. Основателността на иска предполага предварителното установяване на точно определени от законодателя кумулативно налични предпоставки: незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице на държавата или общината; този акт да е отменен по съответен ред; да е настъпила вреда от такъв административен акт, действие или бездействие; да е налице пряка и непосредствена връзка между постановения незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие и настъпилата вреда. При липсата, на който и да е от елементите на посочения фактически състав не може да се реализира отговорността на държавата по реда на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Отговорността не се презюмпира от закона, затова в тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред, действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност, настъпила вреда, причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ.

Предявената искова претенция е за вреди, вследствие неправомерни бездействия на служители на Българската народна банка, които не са осъществили ефективен банков надзор. Следователно искът попада в хипотезата на чл. 204, ал. 4 от АПК, като дали са налице бездействия и дали те са незаконосъобразни, се установява от съда в мотивите на решението, без да е необходим специален диспозитив за това.

Правната регламентация на БНБ се намира в Закона за БНБ, в чиито чл. 1, ал. 1 и чл. 2, ал. 6 от ЗБНБ, е посочено, че Българската народна банка е централната банка на Република България, тя е юридическо лице и регулира и осъществява надзор върху

дейността на другите банки в РБ. Основната цел на Българската народна банка е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на този закон. Българската народна банка съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи и осъществява надзор върху тях (чл.2, ал.4), Българската народна банка има изключителното право да емитира банкноти и монети в страната (чл.2, ал.5), Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите (чл.2, ал.6).

Не е спорно, че с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, на основание чл. 115, ал. 1, т. 2 и 3, чл. 116, ал. 1, ал. 2, т. 2, 3, 6 и 7, във връзка с чл.103, ал. 2, т. 24 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), КТБ АД била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, за срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на банката, отстранени са от длъжност членовете на управителния съвет и надзорния съвет и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите са лишени от право на глас. С Решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ констатира, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на „КТБ“ АД под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ –за поставяне на банката под специален надзор и тези по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ – за намаляване на лихвените проценти по депозитите, е продължено до 20.11.2014 г. С Решение № 138/06.11.2014 г. на основание чл. 36, ал. 2, т. 2, чл. 103, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т. 25 и чл. 151, ал. 1, пр. 1 от ЗКИ и чл. 16, т. 15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на „КТБ“ АД. Съгласно т. 2 и т. 3 от това решение, на основание чл. 9, ал. 1 и ал. 6 от Закона за банковата несъстоятелност, следва да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен Фонда за гарантиране на влоговете в банки. На 04.12.2014 г. Фондът за гарантиране на вземанията започва изплащане на същите, като не е спорно, че гарантираният депозит от 196 000 лв. е изплатен на ищеца. Впоследствие – е платена голяма част от остатъка, негарантиран по посочения начин.

Съгласно константната съдебна практика обаче, за да е налице отговорност на държавата, следва да се касае за фактическо действие или бездействие, чиято незаконосъобразност да се установи в исковото производство по реализиране на отговорността. Този първи елемент от фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ в случая не е налице. Ищецът основава иска си на твърдението, че БНБ неправомочно не е осъществила ефективен банков надзор, съгласно задълженията си по редица нормативни актове, а именно ЗБНБ, чл. 79в, 103а и др. ЗКИ, Регламент (ЕС) 575/2013 и Регламент (ЕС) 1093/2010, както и редица подзаконови актове на БНБ, не е издала съответните актове, а действията по надзор, които е извършвала, са били формални. Това според ищеца е в нарушение на правомощията на БНБ, тъй като, ако БНБ била извършвала тези действия, или ако ги е била извършила реално, а не формално, то не би се стигнало до отнемане на лиценза на КТБ АД.

Незаконосъобразни действия или бездействия по смисъла на чл. 203, ал. 1 от АПК са

единствено фактическите такива, т.е. в конкретния случай – неизвършване на определено фактическо действие, а не неизвършване на правни действия. Посочените от ищеца правни актове изискват правнорелевантно поведение, т.е. правни действия. Легално определение на термина „действие“, респ. „бездействие“, липсва в нормативните актове, но под „действие“, респ. „бездействие“ следва да се разбира всяко такова, извършено от държавен орган или длъжностно лице, което не е юридически акт, а тяхна физическа изява в изпълнение или неизпълнение на определена нормативна уредба. Незаконосъобразното бездействие може да бъде два вида - фактическо - неизвършването на фактическо действие, което органът или физическото лице са длъжни да извършат по силата на императивна правна норма и юридическо (правно) - издаването на административен акт. Неоснователни и незаконосъобразни бездействия по смисъла на чл. 204, ал. 4 от АПК са налице само при неизвършването на фактически, но не и на правни действия.

Съдът намира, че не е налице неупражняване на банков надзор от страна на ответника, тъй като до 06.11.2014г., когато е отнет лиценза на КТБ АД са извършени редица действия през целия период, видно от данните по делото. Касая за сложен фактически състав, вкл. извършване на правни действия по установяване на определени юридически факти, а не за извършване на фактически действия, чието неизпълнение да бъде установявано в производство по реда на ЗОДОВ. Не е налице неупражняване на ефективен банков надзор от страна на БНБ в нарушение на чл.2, ал.6 ЗБНБ, както и на разпоредбите на чл. 79в ЗКИ и 103а ЗКИ. Цитираната разпоредба на чл.2 от ЗБНБ установява задачите на БНБ като централна банка на Република България, но не и конкретни задължения във връзка с осъществяването на банковия надзор, а съответните разпоредби в тази връзка са разписани в ЗБНБ и ЗКИ. Следва и да се има предвид, че разпоредбата на чл. 79в от ЗКИ влиза в сила с изменение на ЗКИ от 11.03.2014г.

Същото се отнася до чл. 103а от ЗКИ. Твърди се, че в периода до отнемането на лиценза на КТБ, БНБ не е извършвала предписани от чл. 103а от ЗКИ във връзка с чл. 79в от ЗКИ действия, но до 11.03.2014 г. БНБ не е имала правомощия въз основа на тези разпоредби от ЗКИ, тъй като същите не са съществували. Фактите, изложени и в самата искова молба, сочат, противно на твърденията на ищеца, че в периода от датата, в която „КТБ“ АД сама е поискала от БНБ поставянето под специален надзор, до отнемането на лиценза, БНБ е извършвала активни действия именно по установяването на обективното състояние на КТБ, като с установяването на отрицателен капитал съгласно ЗКИ, е предприела именно онова, което надзорните й правомощия изискват, т.е. да отнеме лиценза на КТБ. Следователно, БНБ е била активна в упражняването на правомощията си.

Представените доказателства съдържат информация и такава е била анализирана от страна на БНБ относно рисковия профил на банката, относно адекватността на капитала, включително адекватността на собствения капитал на банката и средствата за редуциране на рисковете, които са елемент на оценките за адекватността на капитала, извършвани на текуща база или в хода на надзорните инспекции на място, както и информация за текущите рейтинги по CAEL/CAMEL-CAMELOS. Оценката на състоянието на банката е извършвана непрекъснато както по данните, съдържащи се в отчетите, предоставени от КТБ АД, така и при извършените на място инспекции.

Проблемите с капиталовата адекватност и последвалата неплатежоспособност не са в резултат от неупражнен надзор, а в резултат от действията по управление на КТБ АД.

Действително, в доклада на Сметната палата за дейността на надзора в периода от 01.01.2012г. до 31.12.2014г. се съдържат данни за пропуски в дейността на БНБ и препоръки за подобряване на надзора. Тези пропуски обаче не са закононарушения по смисъла на чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ - актове, действия или бездействия в нарушение на нормативен акт. Нормативните задължения по надзора са изпълнявани през целия период, въпреки, че са съществували възможности в рамките на действащата нормативна уредба за по - пълен и засилен контрол над банковата система. Констатациите на Сметната палата се отнасят принципно до дейността на БНБ и не касаят конкретно предмета на делото, действията, респективно- бездействията на БНБ спрямо КТБ АД.

Предвид изложеното, съдът намира, че не е налице първата предпоставка на закона за ангажиране отговорността на ответника по реда на ЗОДОВ.

Макар отсъствието на първото основание да е достатъчно за отхвърляне на исковите претенции, съдът намира, че не са налице и останалите предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника по реда на чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ – вреда и непосредствена причинно – следствена връзка между нея и незаконосъобразното поведение на ответника.

Не е спорно по делото, че наследодателят на ишците е бил вложител в КТБ и че в хода на производството по несъстоятелност на банката са извършени плащания по всички, изготвени до момента, частични сметки за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ. По тази причина, съдът намира, че вреда и пряка и непосредствена причинно – следствена връзка не са налице по иска за обезщетение за причинени имуществени вреди, изразяващи се в разликата в размера на влога над платения гарантиран размер.

Всяко вземане на кредитор от търговска банка, включително главницата по влоговете и законната лихва следва да бъде предявено в производство по несъстоятелността на тази банка. Вземанията, които могат да бъдат предявени в производството по банкова несъстоятелност, както произтича от реда за удовлетворяването им по чл. 94, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност, включват и сумите по депозитите, надхвърлящи тези по Закона за гарантиране на влоговете в банките, а лихви - законна или договорна - съгласно чл. 4, ал. 2, т. 1 от същия закон, само след удовлетворяване на вземанията по първата разпоредба.

Към настоящия момент производството по несъстоятелност на КТБ АД не е приключило и ишците продължават да са кредитори на КТБ АД. Вземането на ищеца все още не може да се приеме, че е вреда поради възможността то да бъде удовлетворено. Такава би настъпила едва след приключване на производството по несъстоятелност и то ако не бъде изплатена цялата сума.

Както бе посочено по-горе, ищецът обосновава исковите си с отнемането на лиценза на КТБ и изпадането и в несъстоятелност.

В своята практика ВАС трайно приема, че изпадането на банката в несъстоятелност е резултат от собствената ѝ дейност, а не от надзора върху нея . / в този см. Решение № 4370 от 25.04.2023 г. по адм. д. № 11109/2022 г. на ВАС, III отд., Решение № 2182 от 01.03.2023 г. по адм. д. № 8877/2022 г. на ВАС, III отд., Решение № 2082 от 24.02.2023 г. по адм. д. № 8878/2022 г. на ВАС, III отд., Решение № 1184 от 03.02.2023 г. по адм. д. № 5293/2022 г. на ВАС, III отд., Решение № 1056 от 31.01.2023 г. по адм. д. № 5982/2022 г. на ВАС, III отд. И др./

Ето защо, съдът приема, че не е налице вреда - задължителен елемент от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 от ЗОДОВ. Отделно от това, съдът намира, че ако е налице такава - неизплатено вземане след приключване на производството по несъстоятелност на КТБ АД, то тя би била в пряка и непосредствена причинно – следствена връзка с действията на управителните и надзорните органи на КТБ АД, които са пряко и оперативно отговорни за състоянието на неплатежоспособност и несъстоятелност на банката, в каквато насока са и изводите от проверката, извършена от управление „Банков надзор“ на БНБ.

В заключение, съдът намира, че в хода на съдебното дирене не се установи наличието на предпоставките на закона - противоправно поведение на ответника, вреда и причинна връзка за уважаване на исковите претенции по ЗОДОВ.

Ето защо, същите следва да бъдат отхвърлени, като неоснователни и недоказани.

В съответствие с нормата на чл. 81 ГПК във вр. чл.144 АПК съдът следва да се произнесе по претенцията на страните за присъждане на разноски.

С писмения отговор на исковата молба и в хода на устните състезания по делото ответната страна – БНБ, е направила искане за присъждане на разноските по делото, като претендира юрисконсултско възнаграждение.

Според разпоредбата на чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ (нова – ДВ, бр. 94 от 29.11.2019 г.) съдът осъжда ищеца да заплати на ответника възнаграждение за един адвокат.

Съгласно § 6, ал. 1 от ПЗР към ЗИД ЗОДОВ (Обн. - ДВ, бр. 94 от 29.11.2019 г.) този закон се прилага за предявените иски молби, подадени след влизането му в сила. Исковата молба, по която е образувано настоящото производство, е подадена на 17.06.2019 г., поради което разпоредбата на чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ не следва да намери приложение по отношение на сторените от ответника разноски за адвокат и такива не следва да му бъдат присъждани.

Така мотивиран, Административен съд София-град, I-во отделение

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявените иски от А. Т. Б. с ЕГН [ЕГН] и П. Т. Б. с ЕГН [ЕГН] като наследници на Т. Н. Б. срещу Българска народна банка за присъждане на обезщетение за имуществени вреди, претендирани в размер на 283 177 лв., изразяващи се в разликата между вложения депозит в КТБ АД (в несъстоятелност) и изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките гарантиран депозит в размер на 196000 лв. и изплатената към датата на предявяване на иска от частичната сметка на масата на несъстоятелността сума от 38 888 лв., заедно със законната лихва върху главницата, считано от момента на увреждането 20.06.2014 г. до окончателното изплащане

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховен административен съд на Република България в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните.